NYHETSBREV FRA FINANSRÅDENE VED EU-DELEGASJONEN I BRUSSEL

ØKONOMINYTT

Nr. 6 | JULI 2016

INNHOLD

MØTER I EUROGRUPPEN OG ECOFIN 16.-17. JUNI 2
EUROGRUPPEN 16. JUNI 2
ECOFIN 17. JUNI 5
Skattesaker 5
Finansmarkedssaker 10
Stabilitets- og vekstpakten 13
Forberedelser til Det europeiske råds møte 28. og 29. juni 14
NYE LÅN TIL HELLAS – ESM-VEDTAK 18
SLOVAKIAS FORMANNSKAP I RÅDET 2. HALVÅR 2016 19
KONJUNKTURUTVIKLING 20
BNP-VEKST 20
TILLIT BLANT BEDRIFTER OG FORBRUKERE 20
SYSSELSETTING 21
ARBEIDSLEDIGHET 21
PRISSTIGNING 22
NYE DOKUMENTER OM STATSSTØTTE OG SKATT 23
MELDING FRA KOMMISJONEN: «NOTION OF STATE AID» 23
KOMMISJONENS ARBEIDSNOTAT OM FORHÅNDSAVGJØRELSER OG STATSSTØTTEREGLENE 24
MERVERDIAVGIFTSREGLER FOR VERDIKUPONGER 26

Siste gang som møteleder for ECOFIN. Mr Jeroen DIJSSELBLOEM, Dutch Minister for Finance. Photo: The European Union

Møter i Eurogruppen og ECOFIN 16.-17. juni

- Politisk enighet om direktivet mot skatteomgåelse i ECOFIN
- Det ble gjort fremskritt i arbeidet med en rekke finansmarkedsspørsmål, herunder veikart for ferdigstillelse av bankunionen, politisk enighet om prospekter, pengemarkedsfond og endelig vedtak om å utsette ikrafttreden for det reviderte regelverket om markedet for finansielle instrumenter (MIFID II og MIFIR).
- Underskuddprosedyre mot Irland, Kypros og Slovenia ble avsluttet. Spanias og Portugals overtredelse av budsjettregelverket vil bli behandlet i juli.
- ECOFIN er langt på vei enig i Revisjonsrettens kritikk av Kommisjonens oppfølging av Stabilitets- og vekstpakten.
- ECOFIN er enig om at det skal opprettes nasjonale produktivitetsråd i eurolandene og oppfordret øvrige EU-land til å gjøre det samme.
- Styret i euroområdets krisefinansieringsmekanisme (ESM) vedtok at Hellas kan låne ytterligere 10,3 milliarder euro – med en første utbetaling på 7,5 milliarder euro før sommeren. Det resterende skal utbetales i høst dersom Hellas gjennomfører vedtatte reform- og budsjettiltak.

Kommende møter Slovakisk formannskap høsten 2016:

Eurogruppen og ECOFIN:
11.-12. juli
22. juli (budsjett)
9.-10. september (uformelt)
10.-11. oktober
7.-8 november
16. november (budsjett)
5.-6. desember

Det europeiske råd:
16. september (EU-27)
20.-21. oktober
15.-16. desember

Eurogruppen 16. juni

Temaene i Eurogruppen var denne gangen pensjonssystemer og IMFs artikkel IV-gjennomgang av euroområdet, inflasjons- og valutakursutviklingen samt Eurogruppens arbeidsprogram.

Pensjonssystemenes betydning for bærekraftige offentlige finanser

Eurogruppen gjennomfører regelmessig diskusjoner av temaer som har stor felles betydning for økonomisk vekst og sysselsetting. Temaet denne gangen var pensjonssystemer.

Eurogruppen konstaterte at til tross for at det er gjort betydelige forbedringer i pensjonssystemenes økonomiske bærekraft i euroområdet, er det fortsatt betydelig risiko i mange medlemsland, særlig på mellomlang sikt. Utgiftene til pensjoner er spesielt følsomme for underliggende makroøkonomiske og demografiske forutsetninger. Blant annet som følge av høy offentlig gjeld i mange land i euroområdet vurderer Eurogruppen utviklingen av bærekraftige pensjonssystemer som et felles anliggende.

Som ledd i arbeidet med å styrke bærekraften av pensjonssystemer i medlemslandene sluttet Eurogruppen seg til et felles prinsipper som skal rettlede medlemsland ved gjennomføring av reformer på dette området. Disse omfatter: 1) sikre seg mot risiko knyttet til demografiske endringer og makroøkonomiske sjokk. Innføring av levealderjustering i pensjonssystemene har i denne sammenheng vist seg særlig effektive, 2) politikk med sikte på å få eldre til å stå i arbeidsstyrken gjennom aktive tilretteleggingstiltak og reduserte muligheter for tidlig avgang fra arbeidslivet, 3) føre en politikk som sikrer best mulig bruk av hele arbeidsstyrken og 4) sikre allmenn oppslutning og politisk enighet om reformene for at disse skal være varig vellykkede. I denne sammenhengen er det viktig å etablere felles forståelse for utfordringene pensjonssystemene står overfor, samt sørge for konstruktiv dialog med berørte grupper og hensiktsmessig innfasing av reformer.

Eurogruppen ber Kommisjonen vurdere utviklingen i pensjonsreformene i medlemslandene som en del av de vanlige overvåkingsprosessene. Kommisjonen og Eurogruppens forberedende komiteer ble bedt om å utvikle hensiktsmessige benchmarks basert på ovenstående prinsipper og rapportere til Eurogruppen i første halvår 2017.

IMFs gjennomgang av euroområdets økonomi

IMFs stab har gjennomført den såkalte Artikkel IV-konsultasjonen for euroområdet. IMFs administrerende direktør Lagarde presenterte konklusjonen for Eurogruppen.

IMF trekker innledningsvis frem at økende politisk avstand og euroskepsis har svekket utsiktene til felles handling. Dette gjør euroområdet i økende grad sårbart i en tid med lite handlingsrom i den økonomiske politikken.

Den økonomiske veksten i euroområdet har styrket seg de siste par kvartalene til tross for svak global utvikling. Utsiktene på mellomlang sikt er imidlertid fortsatt svake. Dette skyldes blant annet at arven fra finanskrisen fortsatt gjør seg gjeldende i form av høy andel misligholdte banklån i enkelte land, fortsatt høy offentlig og privat gjeld i mange land og høy arbeidsledighet. Videre er produktiviteten fortsatt under førkrisenivået. Dersom det ikke føres en politikk for å øke potensiell vekst, vil gjeldsnivåene og arbeidsledigheten holde seg høye.

Økt vekst og styrking av valutaunionen krever en mer balansert policy-mix. IMF-staben foreslår en politikktilnærming basert på fire pilarer: 1) Skape bedre incentiver for strukturreformer, 2) styrke det finanspolitiske rammeverket samtidig som man utvider den sentraliserte finanspolitiske støtten, 3) fortsatt ekspansiv pengepolitikk og 4) forsert styrking av banksektorens balanse samtidig med ferdigstillelse av bankunionen.

Strukturreformer er viktige for å redusere makroøkonomiske ubalanser og øke potensiell vekst. På nasjonalt nivå bør man prioritere arbeidsmarkedsliberalisering og reformer innen profesjonelle yrker og detaljhandel. På fellesskapsnivå er det nødvendig å gjennomføre reformer for å legge til for det felles indre markedet for tjenester, kapital, energi og elektronisk handel. IMF mener at det bør utarbeides benchmarks på en rekke områder (slik Eurogruppen har fått utviklet på skatt på arbeid), som regulatoriske hindre innen profesjonelle yrker, antall lisenser som trengs for å starte

Ms Christine LAGARDE, Managing Director of the IMF. Photo: The European Union

detaljhandel, stillingsvern i arbeidskontrakter, effektivitet i offentlig sektor mv. Fremdrift i arbeidet med å oppfylle felles benchmarks kan være en forutsetning for å få tilgang til sentralt finansierte initiativer. Videre bør det være tøffere håndheving av prosedyren for makroøkonomiske ubalanser.

Etterspørselsstimulans er nødvendig i en balansert policy-mix. Det finanspolitiske handlingsrommet er imidlertid begrenset og ulikt fordelt mellom eurolandene. IMF tilrår at land med handlingsrom utnytter dette, mens land med høy offentlig gjeld bruker den lave renten til å bygge ned gjeld. Etter-som finanspolitisk handlingsrom er konsentrert i land med liten eller ingen ledig kapasitet i økono-mien, tilrår IMF økt bruk av sentralisert finanspolitisk støtte (tilgang til fond ved gjennomføring av reformer). Dette kan ta form av utvidelse av Juncker-planen for investeringer eller etablering av nye sentraliserte offentlige investeringsfond for energiforsyning, flyktningebosetting eller klimatiltak. På sikt vil det felles eurofinansdepartementet bidra til å gjøre euroområdet mer motstandsdyktig mot kriser. Samtidig mener IMF at håndhevingen av budsjettreglene i Stabilitets- og vekstpakten må strammes opp. Dagens praksis med å «tilgi» land som ikke har brukt dagens lave renter til å redusere gjelden, har bidratt til å undergrave tilliten til pakten.

IMF tilrår en fortsatt ekspansiv pengepolitikk. Hvis inflasjonsutsiktene forverrer seg eller ikke øker i takt med forventningene, er det grunnlag for ytterligere pengepolitiske lettelser. På den annen side kan ytterligere markert reduksjon i styringsrentene skvise bankenes rentemarginer enda mer.

Bankenes fortjeneste har vært svak siden finanskrisen. Dette har gått utover evnen til å finansiere et mer markert økonomisk oppsving. En viktig årsak til dette er fortsatt stor mengde misligholdte lån. IMF tilrår at det iverksettes tiltak for å redusere disse. Dette bør følges opp med blant annet reformer i insolvenslovgivningen i medlemslandene.

Endelig tilrår IMF at bankunionen fullføres med et felles banksikringsfond samtidig som tiltak for å redusere risikoen i europeisk banksektor iverksettes (raskere reduksjon i bankenes portefølje av misligholdte lån, redusere nasjonalt skjønn ved banktilsyn, harmonisering av insolvensramme-verkene, raskere utvikling av en kapitalmarkedsunion mv.).

Kommisjonen støttet i hovedsak IMFs analyse og vurderinger.

I Eurogruppens drøfting av rapporten ble vekten lagt på hvordan man kan oppmuntre til reformer, bedre håndteringen av misligholdte lån og investeringsklimaet. Resultatene av reformer kommer gjerne med et etterslep. Mange var derfor opptatt av at regjeringer som gjennomførte upopulære reformer, ofte måtte overlate til andre å høste fruktene av disse etter neste valg. Dette var en viktig årsak til at oppfyllelsen av reformkrav i regi av det europeiske semesteret generelt var lav. En endring av dette ville nok ikke skje før man innførte fellesordninger som ga tidlige positive gevinster.

Inflasjons- og valutakursutviklingen

Eurogruppen gjennomgår regelmessig inflasjons- og valutakursutviklingen. Kommisjonen og Den europeiske sentralbanken (ECB) redegjorde. Eurogruppen hadde ikke merknader til orienteringene. Eurogruppen noterte seg i denne sammenheng IMFs vurdering at ECBs omfattende pakke med pengepolitiske tiltak gir positive virkninger. Inflasjonen i euroområdet ventes å ta seg opp senere i år og øke gradvis videre i 2017.

ECOFIN 17. juni

ECOFIN behandlet denne gangen skatt, finansmarkedsspørsmål, det europeiske semesteret, Stabilitets- og vekstpakten samt forberedte saker til Det europeiske råds møte 28.-29. juni. Pressemelding og annen dokumentasjon i forbindelse med møtet ligger her.

Skattesaker

Direktiv mot skatteomgåelse – politisk enighet

I etterkant av ECOFIN-møtet ble det politisk enighet om direktivet mot skatteomgåelse. Utkastet til direktiv ble fremmet av Kommisjonen i januar 2016 (se Økonominytt 2/2016) og ble grundig diskutert på ECOFIN-møtet 25. april (se Økonominytt 5/2016). Kommisjonens hensikt er at bestemmelsene skal forhindre de vanligste formene for skattetilpasning, og samlet skal de utgjøre en nødvendig minimumsbeskyttelse av det indre marked. Medlemslandene skal kunne fastsette strengere nasjonale regler for å verne om eget grunnlag i selskapsskatten. Direktivutkastet inneholdt i utgangspunktet seks bestemmelser: en rentebegrensningsregel, regler om beskatning av kontrollerte utenlandske selskaper (CFC-regler), regler om hybride mismatcher, en anti-misbruksregel (GAAR), en switch-over-klausul og regler om utflyttingsskatt. De tre første reglene er basert på OECDs anbefalinger fra BEPS-prosjektet.

På grunnlag av drøftingene i forrige ECOFIN-møte, hadde det nederlandske formannskapet utarbeidet et nytt kompromissforslag til juni-møtet.

I diskusjonen uttrykte 13 land (Irland, Danmark, Tyskland, Frankrike, Litauen, Spania, Italia, Portugal, Kroatia, Hellas, Romania, Finland og Bulgaria) støtte til formannskapets direktivutkast uten forbehold. Med en forsikring fra Legal Service om rettstilstanden, kunne også Luxembourg og Ungarn akseptere direktivutkastet i sin helhet. Seks land (Estland, Sverige, Kypros, Storbritannia, Latvia og Polen) støttet også utkastet under forutsetning av at switch over-klausulen ble tatt ut av direktivet. Den nederlandske finansministeren og representant for formannskapet, Jeroen Dijsselbloem, hadde tidligere uttalt at klausulen kunne tas ut av direktivet dersom de øvrige tiltakene mot skatteomgåelse var tilstrekkelig stramme. I direktivet det nå er enighet om, er switch-over-klausulen tatt ut.

From left to right: Mr Michael NOONAN, Irish Minister for Finance; Mr Jeroen DIJSSELBLOEM, Dutch Minister for Finance. Photo: The European Union

Da ECOFIN hevet møtet 17. juni, var alle medlemslandene med unntak av Belgia enige om et direktivutkast. Den politiske enigheten kom etter stilltiende samtykkeprosedyre, som gikk ut uten innsigelser ved midnatt 20. juni. Medlemslandene skal vedta regler i tråd med direktivet innen utgangen av 2018, og reglene skal gis anvendelse fra 1. januar 2019. Direktivet omfatter alle skattytere som er omfattet av selskapsskattereglene i et eller flere EU-land. Videre omfatter det datterselskaper, filialer og faste driftssteder i EU-land knyttet til selskaper som ikke er hjemmehørende i EU. Kommisjonen skal evaluere direktivet – og da særlig rentebegrensningsregelen – etter fire år.

Se også Rådets pressemelding og Kommisjonens pressemelding

Rentebegrensingsregelen

Rentebegrensingsregelen skal begrense overskuddsflytting gjennom strategisk tilpasning av låne- og egenkapitalfinansiering av virksomhet. Ved å sette et tak på maksimalt tillatt rentefradrag, reduseres mulighetene til flytte overskudd gjennom rentebetalinger mellom enheter i multinasjonale selskaper.

Belgia, Slovenia, Østerrike og Malta hadde alle innvendinger mot rentebegrensningsregelen i direktivutkastet. Disse landene uttrykte bekymring for at rentebegrensningsregelen kan redusere investeringene i Europa og svekke europeisk konkurranseevne. Flere av disse landene ønsket å videreføre sine eksisterende «fixed ratio» -regler, som de mener er enklere og minst like effektive som den foreslåtte regelen. Videre viste de til at OECDs BEPS-prosjekt foreløpig ikke inneholder bindende anbefaling på den konkrete utformingen av rentebegrensningsregler, noe de mente talte for å utsette en felles rentebegrensningsregel i EU. Alternativt mente landene at direktivet måtte inneholde en åpning for å videreføre nasjonale regler på området.

Tyskland og Storbritannia var kritiske til posisjon bl.a. Belgia og Slovenia hadde inntatt, som de mente ikke var i overensstemmelse med BEPS-anbefalingene. Tysklands finansminister Shäuble uttalte at den strenge, eksisterende tyske rentebegrensningsregelen ikke har ført til verken investeringstørke i eller svekket konkurranseevne for Tyskland. Storbritannia uttalte at «fixed ratio» -regler ikke er tilstrekkelige og at rentebegrensningsregelen måtte være basert på EBITDA. Også Italia, Spania, Sverige og Finland støttet rentebegrensningsregelen slik den var utformet i formannskapets tekst. Når EU utformer en rentebegrensningsregel nå, vil det påvirke det videre arbeidet med en internasjonal standard for slike regler, påpekte den italienske finansminister Padoan. Disse landene argumenterte også for at en overgangsregel for å videreføre nasjonale rentebegrensningsregler, måtte ha en konkret utløpsdato.

Da møtet ble hevet, hadde alle landene med unntak av Belgia gått med på rentebegrensningsregelen i formannskapets direktivutkast. Regelen innebærer at netto finansieringsutgifter skal være fradragsberettiget opp til et beløp tilsvarende 30 pst. av EBITDA (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisations). Likevel kan netto finansieringsutgifter opp til 3 mill. euro være fradragsberettiget uavhengig av regelen. Det er også åpnet for at landene kan innføre en global regel som sikkerhetsventil for selskap som er del av en gruppe med generelt høy lånefinansiering.

Landene kan velge å videreføre nasjonale rentebegrensningsregler under forutsetning av at disse reglene er minst like effektive som den felles EU-regelen. Nasjonale regler som videreføres må notifiseres til Kommisjonen, som vil vurdere om reglene er tilstrekkelig effektive. Overgangsordningen utløper om OECDs medlemsland fastsetter en felles minimumsstandard for rentebegrensningsregel, men senest 1. januar 2024. Den belgiske finansministeren hadde ikke mandat fra sin regjering til å gå med denne overgangsregelen, og det ble derfor utløst en stilltiende samtykkeprosedyre. Da fristen utløp ved midnatt 20. juni 2016, hadde verken Belgia eller andre medlemsland kommet med innsigelser.

Beskatning av utenlandske kontrollerte selskaper i lavskatteland (CFC-reglene)

Reglene om beskatning av utenlandske kontrollerte selskaper i lavskatteland (CFC-reglene) skal forhindre at selskaper unngår selskapsskatt gjennom å flytte inntekt og overskudd til et nærstående

kontrollert selskap lokalisert i et lavskatteland. Reglene innebærer gjerne at morselskapet beskattes løpende for tilbakeholdt overskudd i det kontrollerte selskapet i lavskattelandet.

I direktivutkastet det nå er enighet om, gjelder CFC-reglene både for datterselskaper og faste driftssteder. For å anses som et kontrollert selskap, må morselskapet indirekte eller direkte representere minst 50 pst. av stemmeretten, eie minst 50 pst. av kapitalen eller ha krav på minst 50 pst. av overskuddet i datterselskapet. For at et land skal anses som et lavskatteland, må den skatten det kontrollerte selskapet faktisk betaler være lavere enn differansen mellom hva skatten ville vært i den aktuelle medlemsstaten og den faktisk betalte skatten. Tidligere var vilkåret formulert som at forholdet mellom den effektive skattesatsen i lavskattelandet og den effektive skattesatsen i det aktuelle medlemslandet måtte være lavere enn 0,5 (opprinnelig 0,4 med Kommisjonens forslag). Omformuleringen har vært viktig bl.a. for Irland og Belgia, som mente at å fastsette et konkret forholdstall ville gripe inn i nasjonalstatens rett til å fastsette eget skattenivå. Den praktiske betydningen må imidlertid antas å være liten siden forholdstallet på 0,5 kan utledes direkte av den omformulerte betingelsen.

Etter direktivutkastet det nå er enighet om, kan medlemslandene velge mellom to ulike utforminger av CFC-reglene.

Den første modellen innebærer at morselskaper i EU beskattes løpende av tilbakeholdt overskudd i det utenlandske kontrollerte selskapet. Inntektene som kan beskattes er av passiv karakter (renter, royalties, dividender og andre finansielle inntekter). Innenfor EØS skal likevel ikke CFC-reglene gjelde dersom det kontrollerte selskapet utøver reell økonomisk aktivitet med bemanning, eiendeler og driftsmidler (*«carries on a substantive economic activity supported by staff, equipment, assets and premises, as evidenced by relevant facts and circumstances»*). Medlemslandene kan velge å gjøre tilsvarende unntak fra CFC-regelen også mot tredjeland.

Den andre modellen for CFC-regler innebærer at reglene bare får anvendelse på tilbakeholdt overskudd som er opptjent gjennom kunstige arrangementer som har til hovedformål å oppnå en skattefordel (*«non-genuine arrangements which have been put in place for the essential purpose of obtaining a tax advantage»*). Inntekten skal begrenses til det som er generert av eiendeler og risiko knyttet til «significant peoples functions» i morselskapet.

I forrige ECOFIN-møte argumenterte flere medlemsland for at begrepet «wholly artificial» som er etablert gjennom rettspraksis, burde nedfelles i CFC-reglene. I ECOFIN-møtet 17. juni uttrykte Irland, Luxembourg og Ungarn at de var fornøyd med formuleringene. Likevel ba Luxembourg om en garanti for at formuleringen var i tråd med rettspraksis, noe de fikk fra Rådets Legal Service. Danmark ga uttrykk for et ønske om strengere CFC-regler, mens Sverige pekte på at CFC-reglene i formannskapets direktivutkast var strammere enn det opprinnelige forslaget fra Kommisjonen.

Det har også vært diskusjoner blant medlemslandene om det er skattyter eller ligningsmyndighetene som må påvise at det foregår en reell økonomisk aktivitet i et kontrollert selskap, slik at CFC-reglene ikke kommer til anvendelse. I ECOFIN-møtet i mai uttalte både Luxembourg og Irland at de ikke kunne akseptere at denne bevisbyrden var lagt på skattyter. Formannskapets hadde til juni-møtet innarbeidet en tekst i fortalen til direktivet om at skattyter og ligningsmyndighetene må samarbeide om å etablere relevante fakta og forhold for å avgjøre om CFC-reglene skal komme til anvendelse. Malta ga uttrykk for at de ønsket at reglene klarere skulle slå fast at bevisbyrden påhvilte skattemyndighetene, mens Luxembourg var fornøyd med den nye teksten.

Forholdet til merverdiavgift

I ECOFIN-møtet var det diskusjon om rentebegrensningsregelen og CFC-reglene. I tillegg kan nevnes at den politiske enigheten innebærer at reglene om beskatning av hybride mismatcher på sikt skal utvides til å omfatte tredjeland, og Irland oppfordret det slovakiske formannskapet til å arbeide raskt med dette. De øvrige bestemmelsene ble ikke diskutert i ECOFIN 17. juni 2016.

Den tsjekkiske finansministeren Andrej Babiš argumenterte for at direktivet mot skatteomgåelse ikke kunne gjennomføres alene, men måtte gå hånd-i-hånd med reform av merverdiavgiftssystemet. Særlig ønsker Tsjekkia et midlertidig unntak fra merverdiavgiftsreglene for å kunne innføre generell omvendt avregning for å få bukt med merverdiavgiftssvindel. Det var ikke Tsjekkias ønske å forsinke direktivet mot skatteomgåelse, sa Babiš, men han ville ikke gi sin støtte til direktivet uten en skriftlig garanti fra Kommisjonen om at de ville komme tilbake med et lovforslag om dette. Frankrikes finansminister Sapin uttalte at merverdiavgiftssvindel er noe helt annet enn overskuddsflytting, og at Tsjekkias ønsker ikke måtte hindre politisk enighet om direktivet. For å sikre enstemmighet ble det likevel nødvendig for Kommisjonen å komme med en uttalelse:

«The Commission commits to present, before the end of the year, a legislative proposal allowing individual Member States to derogate from the common system of value added tax so as to apply a generalised reverse charge mechanism to domestic supplies above a defined threshold and preserving the Internal Market. »

Se også omtale av omvendt avregning i merverdiavgiften lenger ned.

Skatt på finansielle transaksjoner (FTT)

Finansministrene i EU gikk gjennom status i samarbeidet mellom enkelte medlemsland om en avgift på finansielle transaksjoner (FTT). Til møtet forelå det et notat om status i arbeidet. FTT-samarbeidet var sist tema på ECOFIN-møtet i desember 2015, da et dokument som skisserte prinsippene for FTT lagt fram for ECOFIN. Da ga de samarbeidende landene seg selv frist innen utgangen av juni 2016 for å avklare gjenstående spørsmål. Arbeidet med FTT vil imidlertid fortsette i annet halvår av 2016.

De ti landene som samarbeider om FTT er Østerrike, Belgia, Frankrike, Tyskland, Hellas, Italia, Portugal, Slovakia, Slovenia og Spania. Tidligere deltok Estland også i samarbeidet, men trakk seg ut i mars 2016. Samarbeidet foregår som et «utvidet samarbeid» godkjent i januar 2013 ved rådsbeslutning 2013/52 / EU.

Foruten å sikre at finanssektoren betaler sin rettferdige andel av skatt, er tanken at en skatt på finansielle transaksjoner skal virke som et disinsentiv på transaksjoner som ikke bidrar til mer effektive finansmarkeder. Det er fortsatt uklart hvordan en ev. FTT vil se ut, både når det gjelder grunnlag og skattesats. Kommisjonens opprinnelige forslag fra 2013 innebar en skatt på minimum 0,1 pst. av handelsverdien for de fleste finansielle instrumenter. For derivater var det foreslått en skattesats på minimum 0,01 pst. av handelsverdien.

Østerrike leder arbeidet med FFT. Østerrikes ambassadør Grahammer viste til at notatet var dekkende for status i saken. Han pekte på at det kreves videre arbeid på to områder. Den første er transaksjonsskattens forhold til derivater, der medlemslandene ikke ønsker at transaksjonsskatten skal øke det offentliges finansieringskostnader. Det andre området er kostnadseffektiv innkreving av transaksjonsskatten. På begge disse områdene er det opprettet arbeidsgrupper, og samarbeids-landene skal møtes igjen i september 2016 for å drøfte resultatene fra disse arbeidsgruppene.

Skattekommisær Pierre Moscovici uttalte at det faktisk var gjort fremskritt i arbeidet med FTT det siste året. Han minnet om at det i fjor på samme tid var 23 ulike modeller for transaksjonsskatt som ble diskutert. Han så optimistisk på mulighetene for å oppnå enighet, noe han dessuten anser som viktig for å etablere at «utvidet samarbeid» kan fungere på skatteområdet.

Det nederlandske formannskapet ved Dijsselbloem understreket at en eventuell FTT må ta hensyn til alle medlemsland, både de som ønsker innfører skatten og de som ikke gjør det. Det var ingen offentlige spørsmål eller kommentarer fra de andre medlemslandene.

Omvendt avregning av merverdiavgift

Med utgangspunkt i rådskonklusjonene av 25 mai 2016, presenterte Kommisjonen sin analyse av nasjonale midlertidige unntak fra det generelle merverdiavgiftssystemet på ECOFIN møtet 17. juni 2016. Enkelte land (Tsjekkia, Østerrike, Bulgaria og Slovakia) ønsker å bruke omvendt avregning av

merverdiavgift for innenlandske transaksjoner mellom selskaper. Med omvendt avregning av merverdiavgift vil kjøper avregne og betale merverdiavgift. Dette representerer et unntak fra de generelle merverdiavgiftsreglene, der selger er ansvarlig for avregning og innbetaling. I EUs regler for merverdiavgift er det gitt tillatelse til omvendt avregning for bestemte typer varer og tjenester som er forbundet med spesielt høy risiko for merverdiavgiftssvindel, for eksempel CO2-kvoter og skrapmetall.

Muligheten for å innføre generell omvendt avregning av merverdiavgift nasjonalt er tidligere diskutert av ECOFIN (se omtale i Økonominytt 1/2016). Tsjekkia ønsker et slikt unntak for å gjennomføre et «pilotprosjekt» for å få bukt med karusellsvindel med merverdiavgift.

From left to right: Mr Pierre MOSCOVICI, Member of the European Commission; Mr Andrej BABIS, Czech Minister for Finance. Photo: The European Union

ECOFINs diskusjon av omvendt avregning av merverdiavgift foregikk bak lukkede dører 17. juni. Imidlertid tok Tsjekkias finansminister opp spørsmålet i forbindelse med diskusjonen av direktivet mot skatteomgåelse. For å støtte direktivutkastet, krevde han en skriftlig garanti for at Kommisjonen la frem et lovutkast om midlertidig unntak om omvendt avregning i merverdiavgiften. Det fikk han også, og Kommisjonen er nå forpliktet til å legge fram et slikt forslag innen utgangen av året (se også omtale av direktivet mot skatteomgåelse over).

Selv om Kommisjonen har forpliktet seg til å legge frem et forslag om omvendt avregning i merverdi-avgiften, er det usikkert om forslaget vil bli vedtatt i Rådet. Medlemslandene er delte i synet på Tsjekkias «pilotprosjekt». Enkelte andre medlemslandene er skeptiske til omvendt avregning bl.a. fordi merverdiavgiftssvindel som opphører i Tsjekkia, kan oppstå i andre medlemsland uten omvendt avregning. Videre kan omvendt avregning i merverdiavgiften kan gjøre andre former for merverdi-avgiftssvindel enklere.

Finansmarkedssaker

Styrking av bankunionen

Med utgangspunkt i drøftinger i en høynivågruppe har det nederlandske formannskapet utarbeidet et veikart for det videre arbeidet med bankunionens felles sikringsfond (EDIS) og andre tiltak for risikodeling samtidig som risikoen skal reduseres. Veikartet inneholder følgende fire elementer: 1) tiltak for å redusere risiko, 2) bremsekloss for det felles krisehåndteringsfondet (SRF), 3) behandlingen av statsobligasjoner i bankenes balanser og 4) EDIS.

I rådskonklusjonene om det videre arbeidet legges betydelig vekt på at medlemslandene må gjennomføre vedtatte regelverk og avtaler, samt tiltak for å redusere risikoen i medlemslandenes bankvesen.

Arbeidet med å etablere et felles banksikringsfond vil fortsette på teknisk nivå. Forhandlinger på politisk nivå vil starte så snart det har vært tilstrekkelig fremdrift i arbeidet med risikoreduserende tiltak. I denne forbindelse noterte Rådet seg at de fleste medlemslandene ønsker å etablere EDIS i form av en mellomstatlig avtale (IGA).

ECOFIN ber Kommisjonen om å fremme forslag om følgende risikoreduserende tiltak snarest mulig og senest innen utgangen av 2016: 1) fremme lovforslag om gjennomføring av såkalte TLAC-krav (Total Loss Absorbing Capacity) for globalt systemviktige banker (utarbeidet i regi av G7-organet FSB – Financial Stability Board) og gjennomgå eksisterende standard for å fastsette minimumskrav til ansvarlig kapital og tellende gjeld (MREL) i EU, 2) fremme forslag om felles tilnærming til rekkefølgen blant kreditorene ved krisehåndtering av banker, 3) foreslå endringer i kapitaldekningsregelverket (CRDIV/CRR) med sikte på å harmonisere nasjonale valg i oppfølgingen av regelverk samt å gjennomføre gamle og nye anbefalinger fra Basel-komiteen, 4), harmonisere valgmulighetene i vedtatt kapitaldekningsregelverk og 5) fremme forslag om minimumsharmonisering av insolvenslovgivningen som en del av arbeidet med kapitalmarkedsunionen. Dette tiltaket skal blant annet bidra til å redusere mengden misligholdte banklån i fremtiden.

Det var enighet om å avvente forslag fra Basel-komiteen før man vurderer evt. kapitalkrav for statsgjeld. Tyskland måtte dermed gi seg i kravet om sette 2018 som frist for et forslag fra Kommisjonen.

Drøfting av en felles bremsekloss (backstop) for SRF kan starte i september 2016 dersom alle deltakerlandene har gjennomført krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD) i nasjonal lov og underskrevet avtale med styret i krisehåndteringsmyndigheten (SRB) om lånefasilitet for brofinansieringen av sin andel i SRF i oppbyggingsperioden 2015-24. Rådet gjentok behovet for å ha den felles bremseklossen på plass senest innen utgangen av oppbyggingsperioden. Dersom de risikoreduserende tiltakene gjennomføres som planlagt, kan bremseklossen bli iverksatt tidligere.

ECOFIN-diskusjonen bar preg av at ekspertgruppen/COREPER allerede hadde meislet ut et kompromiss som balanserte de fleste medlemslandenes synspunkter. Enkelte land tok likevel opp at kompromisset ikke hadde angitt dato for når EDIS skulle være på plass, mens man hadde angitt frister for gjennomføringen av de risikoreduserende tiltakene. Det var også en viss uenighet om EDIS skulle behandles iht. vanlig prosedyre med Rådet og Europaparlamentet som likestilte «lovgivere» eller mellomstatlig i form av en IGA.

ECOFIN vil årlig gjennomgå fremdriften i arbeidet med tiltakene for å fullføre bankunionen.

Prospektforordningen

Forenklede prospekter ble annonsert som en del av handlingsplanen for kapitalmarkedsunionen. Kommisjonen fremmet 30. november et forslag til forordning om å justere reglene om prospekter for å bedre mulighetene, særlig for små og mellomstore bedrifter (SMB-er), til å skaffe seg finansiering. Prospektdirektivet fra 2003 krever omfattende og kostbar dokumentasjon (ofte flere hundre sider i tungt språk med detaljert informasjon om selskapet, aktiviteter, finansielle forhold, eierforhold mv.)

når verdipapirer legges ut til offentlig tegning eller opptas til notering på en regulert markedsplass. Forslaget til forordning skal fortsatt sette investorer i stand til å fatte informerte investeringsbeslutninger, samtidig som det forenkler regelverket for selskaper som ønsker å skaffe seg egenkapital eller gjeld. Forslaget legger også til rette for grensekryssende investeringer i det indre markedet.

I forbindelse med COREPERs (EU-ambassadørenes) vedtak av Rådets forhandlingsposisjon ble det understreket at omgjøring av regelverket for prospekter fra direktiv til forordning vil redusere ulikhetene som har oppstått mellom medlemslandene i praktiseringen av reglene og sikre et mer likartet regelverk i det indre markedet.

ECOFIN vedtok COREPERs posisjon for forhandlingene med Europaparlamentet uten diskusjon.

Forordning om pengemarkedsfond

Kommisjonen fremmet i september 2013 forslag om å regulere pengemarkedsfond, som er en del av skyggebanksektoren. Investorer oppfatter gjerne pengemarkedsfond som en sikker kortsiktig plassering, og fondene representerer et alternativ til ordinære bankinnskudd. Det er viktig for investorer at andeler i pengemarkedsfond kan innløses på kort varsel. Pengemarkedsfond er en viktig kilde til kortsiktig finansiering for finansinstitusjoner, selskaper og stater.

Formålet med forslaget er å sikre integriteten og stabiliteten til det indre markedet ved å gjøre pengemarkedsfondene mer robuste overfor finanskriser. Samtidig tar forslaget sikte på å sikre pengemarkedsfondenes rolle som finansieringskilde i økonomien, blant annet ved å skjerpe kravene til risikospredning, produkter og likviditet. Økt transparens er også viktig.

Tradisjonelt har det vært to typer pengemarkedsfond med utgangspunkt i hvordan fondenes netto (aktiva)verdi (NAV) gjøres opp: 1) den mest solide og stabile «konstant NAV» (CNAV), som til enhver tid minst skal kunne tilbakebetale en investors innskudd, og 2) de noe mer risikable «variable NAV» (VNAV), der utbetaling av et innskudd bestemmes av markedsverdien av porteføljen på innløsningstidspunktet. Kommisjonens forslag har en rekke regler om investerbare aktiva, plasseringshorisont, verdsettelse og innløsing av pengemarkedsinstrumenter for de ulike NAV-fondene. I tillegg ble det foreslått at CNAV-fond måtte ha en obligatorisk kontantbuffer på 3 pst. av aktivaene for å sikre at investorer minst skal få tilbake innskuddene sine.

Kommisjonens forslag har møtt betydelig motstand i Rådet, særlig fra de største «pengemarkedsfondslandene». Motstanden har vært særlig stor mot forslaget om en kontantbuffer for CNAV, som er meget vanlige i Irland og Luxembourg. Av denne grunn har forhandlingene i Rådet vært stilt i bero i hele 2015, herunder under det luxembourgske formannskapet.

I ECOFINs kompromissforslag er kravet om kontantbuffer svarende til 3 pst. av aktivaene erstattet av andre krav for å begrense risikotaking og spredning av risiko til det øvrige finansielle systemet. CNAV skal bare kunne foreta investeringer som i stor utstrekning er sikret mot verdifall, som instrumenter utstedt eller garantert av en stat eller en sentralbank i EU, eller i form av kontanter.

Kompromissforslaget åpner for en ny type NAV – Low Volatility NAV (LVNAV) - som er en hybrid mellom CNAV og VNAV når det gjelder investerbare aktiva, krav til porteføljespredning, verdiansettelse og innløsing. Investorene kan innløse sine andeler til samme verdi som innskuddet så lenge verdien holder seg innenfor et avvik på 0,2 pst. fra markedsverdien av porteføljen. Hvis dette ikke er tilfellet, skjer innløsning til markedsverdien av porteføljen på samme måte som for VNAV.

Europaparlamentet kom til enighet om sin forhandlingsposisjon i april 2015. Også her åpnes det for flere typer fond enn de to opprinnelige (CNAV og VNAV), herunder LVNAV.

ECOFIN vedtok forhandlingsposisjonen uten diskusjon.

MIFID II og MIFIR

ECOFIN vedtok som sak uten diskusjon å utsette ikrafttreden for det reviderte regelverket om markedet for finansielle instrumenter (MIFID II og MIFIR) med ett år. Europaparlamentet vedtok utsettelsen 2. mai. Fristen for medlemslandene til å gjennomføre regelverket i nasjonal lov blir dermed 3. juli 2017 med virkedato 3. januar 2018. Årsaken til utsettelsen er at de nødvendige tekniske innretningene ikke ville vært på plass innen opprinnelige frister.

Bekjempelse av terrorfinansiering

Kommisjonen la 2. februar 2016 frem en handlingsplan for det videre arbeidet med bekjempelse av terrorfinansiering og hvitvasking av penger. I ECOFINs konklusjon om temaet 12. februar fremgår det at Kommisjonen hvert halvår skal rapportere om utviklingen i arbeidet. Endringsforslag til hvitvaskingsdirektivet var planlagt fremlagt i juni.

Kommisjonen opplyste at den har utsatt fremleggelsen til 5. juli slik at endringsforslagene også skal kunne inkludere forhold knyttet til Panama Papers. I juli vil Kommisjonen også presentere listen over høyrisikoland med utgangspunkt i arbeidet i FATF (Financial Action Task Force). Kommisjonen sa seg godt fornøyd med at Den europeiske sentralbanken (ECB) har vedtatt å fase ut 500-eurosedlene.

Formann Dijsselbloem konstaterte at flere land vil gjennomføre fjerde hvitvaskingsdirektiv i nasjonal lovgivning i løpet av inneværende år. Fristen er 26. juni 2017. Dijsselbloem oppfordret alle medlemsland til å gjennomføre regelverket så raskt som mulig.

Gjennomføring av bankunionen

Dette har vært et fast punkt på ECOFINs dagsorden siden i fjor høst. Bankunionen omfatter per i dag kun euroland. Øvrige EU-land er invitert til å delta.

Et tilstrekkelig antall deltakere i bankunionen hadde per 30. november 2015 ratifisert den mellomstatlige avtalen (IGA) om det felles krisehåndteringsfondet (SRF) slik at bankunionens andre fase med krisehåndteringsmyndigheten (SRM) ble etablert fra 1.1.2016. Fra samme tidspunkt erstattet SRF deltakerlandenes nasjonale krisehåndteringsfond iht. krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD).

Status for gjennomføringen av tiltak knyttet til krisehåndtering i bankunionen var per 10. juni 2016:

- Ratifikasjon av IGA med frist 30.11.2015: 19 av de 19 deltakerne (eurolandene) i bankunionen har deponert ratifikasjonsinstrumentene. I tillegg har Ungarn ratifisert, mens Tsjekkia er i ferd med å gjøre dette.
- Overføringen av avsetningene til SRF i 2015, samlet inn fra nasjonale banker iht. krisehåndteringsdirektivet (BRRD), er tilnærmet ferdig. Det er nå 4,3 milliarder euro i SRF.
- Ni av de 19 deltakerlandene i bankunionen har underskrevet avtale med SRM om lånefasilitet for brofinansieringen (individuelle kredittlinjer fra hvert enkelt deltakerland til vedkommende lands andel i SRF) av SRF i oppbyggingsperioden 2015-24.

Status per 10. juni for gjennomføringen av felles regelverk for å styrke banksektoren (single rulebook) i samtlige EU-land (og med EØS-relevans) var som følger:

- BRRD med frist 31.12.2014: Alle unntatt Belgia, Polen og Slovenia hadde implementert direktivet fullt ut.
- Innskuddsgarantidirektivet (som skal sikre alle innskudd på inntil 100 000 euro) med frist 3.7.2015: Alle unntatt Belgia, Polen og Sverige hadde implementert direktivet.

I ECOFIN-møtet ga Kommisjonen en kort oppdatering av status i gjennomføringen i medlemslandene. Det er ventet at alle har implementert de to regelverkene innen 1. juli.

Stabilitets- og vekstpakten

Gjennomføringen av Stabilitets- og vekstpakten

På grunnlag av budsjettutviklingen i 2015 har Kommisjonen anbefalt at underskuddprosedyrene mot Irland, Kypros og Slovenia oppheves. Alle tre landenes underskudd var mindre enn 3 pst. av BNP (Irland 2,3 pst, Kypros 1,0 pst. og Slovenia 2,9 pst). Landene har vært i underskuddprosedyre siden 2009/10 med forlengelser som følge av svakere vekst i BNP enn lagt til grunn. Irland og Kypros har i perioden vært gjennom treårige økonomiske tilpasningsprogrammer. Irland og Slovenia hadde frist til 2015 med å komme under Stabilitets- og vekstpaktens grense på 3 pst. av BNP, mens Kypros hadde frist til 2016.

Etter ovenstående vedtak er kun seks av EUs 28 land fortsatt i underskuddprosedyre: Spania, Portugal, Frankrike, Storbritannia, Kroatia og Hellas. På det meste i en 12-månedersperiode i 2010-11 var 24 land underlagt slik prosedyre.

From left to right: Ms Magdalena ANDERSSON, Swedish Minister for Finance; Mr Luis DE GUINDOS JURADO, Spanish Minister for Economic Affairs and Competitiveness. Photo: The European Union

Kommisjonen har også utarbeidet rapporter om Belgia, Finland og Italia, som ikke har for store underskudd, men som står i fare for å overskride Stabilitets- og vekstpaktens gjeldsregel. Kommisjonen konkluderte med at landene etter en samlet vurdering oppfyller regelverket. Italia fikk etter lang tids lobbyvirksomhet Kommisjonens godkjennelse «fritak» for å konsolidere i år (som innebærer økt «handlefrihet» svarende til 0,85 pst. av BNP) mot at landet strammer inn budsjettet med minst 0,5 pst. av BNP i hvert av de neste to årene.

Portugal og Spania bryter med Stabilitets- og vekstpakten. Kommisjonen har anbefalt at fristen for å bringe underskuddet under 3 pst. av BNP utsettes med ett år for begge land – til 2016 for Portugal og 2017 for Spania. Kommisjonen har annonsert at den vil komme med anbefalinger om opptrapping av underskuddprosedyren etter Spanias parlamentsvalg 26. juni. Som følge av gjentatte overtredelser av handlingsregelen kan sanksjoner være aktuelt. ECOFIN vil drøfte saken 12. juli.

Gjennomføringen av underskuddprosedyren – Revisjonsrettens vurdering

Revisjonsretten offentliggjorde 19. april 2016 en rapport om Kommisjonens gjennomføring av Stabilitets- og vekstpaktens underskuddprosedyre i perioden 2009-15. Den uttrykker seg kritisk til flere sider av Kommisjonens arbeid. Dette gjelder blant annet: 1) forhold knyttet til Kommisjonens arbeid med å samle inn og bearbeide statistikk fra de nasjonale statistikkmyndighetene, 2) manglende transparens om data og metoder i Kommisjonens vurderinger ved anbefalinger om prosedyre og etterlevelsen av disse, 3) manglende vekt på håndhevelsen av Stabilitets- og vekstpaktens gjeldskriterier , 4) svak oppfølging av gjennomføring av strukturreformer i regi av underskuddprosedyren og 5) manglende bruk av regelverkets sanksjonsmuligheter.

I sin skriftlige reaksjon har Kommisjonen i hovedsak akseptert Revisjonsrettens anbefalinger, men sagt seg uenig i påstanden om at det legges for lite vekt på gjeldskriteriet. Kommisjonen er dessuten uenig i at det bør gis konkrete årlige mål for gjeldsutviklingen ettersom disse baserer seg på størrelser som er vanskelige å kontrollere av myndighetene. Når det gjelder Revisjonsrettens påstand om manglende bruk av sanksjonsmulighetene viser Kommisjonen til at den alltid har handlet i tråd med Traktaten.

ECOFIN vedtok rådskonklusjoner som langt på vei støtter Revisjonsrettens vurderinger. Ministrene har merket seg at Revisjonsretten anser det rettslige grunnlaget for hensiktsmessig og at dette generelt støttes av klare interne regler og retningslinjer, mens det har vært manglende konsistens og transparens i oppfølgingen av regelverket. ECOFIN understreket at forutsigbar, transparent og konsistent oppfølging av underskuddprosedyren fra Kommisjonens side, inkludert gjennom metodisk vurdering av relevante faktorer, er nøkkelen til å sikre at alle medlemsland behandles likt og beholde troverdigheten til Stabilitets- og vekstpakten. ECOFIN er videre enig i at gjeldskriteriet er likestilt med underskuddkriteriet etter oppstrammingen i regelverket i 2011. Gjeldsutviklingen må følges nøye for å bidra til langsiktig bærekraftige offentlige finanser. Rådet ser positivt på at Kommisjonen har styrket overvåkingen av at avtalte strukturreformer faktisk gjennomføres når planer om slike har blitt brukt som argument for å unngå underskuddprosedyre/forlenget frist. ECOFIN ønsker videre velkommen arbeidet Kommisjonen og Eurostat gjør for å øke transparensen i sine vurderinger.

ECOFIN ba om at Kommisjonen innen to år rapporterer om hvordan den har fulgt opp Revisjonsrettens anbefalinger.

Forberedelser til Det europeiske råds møte 28. og 29. juni

Landspesifikke anbefalinger for den økonomiske politikken

Som siste del av det europeiske semester skal Rådet vedta landspesifikke anbefalinger for den økonomiske politikken og arbeidsmarkedspolitikken. Kommisjonens utkast til anbefalinger godkjennes av hhv. ECOFIN og EPSCO (Rådet for sysselsetting, helse og forbrukerspørsmål) forut for Det europeiske råds møte og vedtas formelt av de samme rådsformasjonene etter at toppmøtet har sluttet seg til dem. Samtlige land unntatt programlandet Hellas får slike anbefalinger.

De landspesifikke anbefalingene gis med utgangspunkt i EUs overordnede retningslinjer for den økonomiske politikken (identifisert i den årlige vekstundersøkelsen, fremlagt ved oppstarten av det europeiske semesteret i november 2015) og landvise utfordringer identifisert i Kommisjonens landrapporter (februar 2016). Anbefalingene til det enkelte euroland reflekterer også anbefalingene ECOFIN ga til euroområdet samlet i mars (etter behandling i Det europeiske råd i februar). I tillegg får 13 land anbefalinger om å korrigere ulike former for makroøkonomiske ubalanser, slik de er blitt identifisert i en egen prosedyre. Disse landene har gjennomgående fått flere anbefalinger enn øvrige land.

De landspesifikke anbefalingene er nå konsentrert om det enkelte lands mest sentrale politikk-utfordringene. Antallet anbefalinger er redusert fra 150 for to år siden til 89 nå, og det er lagt mer vekt på den sosiale dimensjonen enn tidligere. Dialogen med nasjonalforsamlingene og andre

relevante parter i medlemslandene har økt med sikte på økt nasjonalt eierskap til oppfølgingen av anbefalingene. Oppfølgingen av tidligere års landspesifikke anbefalinger har vært heller laber med kun få tilfeller med betydelige fremskritt.

De aller fleste land har fått anbefalinger om å overholde budsjettreglene i Stabilitets- og vekstpakten. I og med at de fleste landene nå er i den forebyggende delen av pakten, er anbefalingene rettet mot å sikre konkret strukturell konsolidering mot det mellomlangsiktige målet om nær budsjettbalanse. Som eneste land har Tyskland blitt anbefalt å øke offentlige investeringer. Dette reflekterer den generelle anbefalingen til euroområdet om fortsatt konsolidering der det er nødvendig (i de fleste land) og å utnytte det finanspolitiske rommet til investeringer i land med handlingsrom.

En rekke land har fått anbefalinger som sikter mot å bedre investeringsklimaet og fremme produktiviteten. Mange har også fått anbefalinger om ulike tiltak for å redusere den strukturelle ledigheten, øke sysselsettingen og sikre en hensiktsmessig balanse mellom jobb-beskyttelse og arbeidsmarkedsfleksibilitet.

De fleste nye medlemslandene etter 2004 har fått anbefalinger om å bedre offentlig administrasjon.

Anbefalingene til Spania og Portugal om finanspolitikken vil bli ferdigstilt av ECOFIN i tråd med vedtaket om opptrapping av underskuddprosedyren mot landene, basert på en tilråding fra Kommisjonen i løpet av kort tid.

Det europeiske råd sluttet seg generelt til de landspesifikke anbefalingene.

Oppfølging av de fem EU-presidentenes rapport om et tettere eurosamarbeid

Nasjonale produktivitetsråd

Kommisjonen foreslo i oktober 2015 opprettelse av nasjonale konkurranseevneråd.

I det nederlandske kompromissforslaget er det foretatt en del justeringer av Kommisjonens opplegg utover å endre navnet på rådene. Blant annet er referansen til at disse skal bidra med informasjon til lønnsdannelsesprosessen fjernet. I tillegg presiseres klart i formannskapets kompromiss at produktivitetsrådene skal respektere nasjonal praksis og nasjonale institusjoners rolle i lønnsdannelsesprosessen. Videre fremgår det klarere enn i det opprinnelige forslaget at Kommisjonens rolle i hovedsak skal være som tilrettelegger.

Produktivitetsrådene skal være uavhengige av offentlige myndigheter og ha mulighet for å gjennomføre uavhengige analyser av høy kvalitet. Rådene skal blant annet analysere og gi råd om langsiktige drivkrefter for å fremme økt produktivitet og konkurranseevne, som innovasjon og kapasitet til å tiltrekke seg investeringer, selskaper og menneskelig kapital. Videre nevnes å identifisere faktorer som kan øke kunnskapsnivået og «redusere infleksibiliteten» i arbeids- og produktmarkedene, samt å analysere faktorer som påvirker pris og kvalitet på varer og tjenester.

Som regel skal analysene offentliggjøres. Disse skal bidra til strukturreformer som kan fremme produktivitet og konkurranseevne. Det skal også legges vekt på dialog mellom de nasjonale produktivitetsrådene og utveksling av beste praksis, samt å gjennomføre felles analyser når det er hensiktsmessig.

Eurolandene er pålagt å opprette slike råd. Øvrige EU-land oppfordres til å gjøre det samme.

ECOFIN sluttet seg til utkastet til anbefalinger om nasjonale produktivitetsråd uten diskusjon. Disse ble forelagt Det europeiske råd før påfølgende formelt vedtak i Rådet.

Euroområdets eksterne representasjon

For å styrke euroområdets innflytelse i IMF la Kommisjonen i oktober-pakken frem forslag om sterkere samordning. Samkjøringen skal trappes opp gradvis med et endelig mål om at euroområdet etter hvert skal ha en enhetlig representasjon med ett sete i alle IMF-organer. Konkret innebærer dette at fra 2025 skal Eurogruppens formann representere euroområdet på ministernivå. I styret vil

euroområdet bli representert av styremedlemmet fra en eurovalgkrets etter at det er etablert én eller flere rene eurovalgkretser.

ECOFIN konstaterte at samordningen i IMF-spørsmål hadde blitt bedre, men at det var langt frem til enighet om en eventuell felles styrestol. Under diskusjonen i ECOFINs rådgivende komité (EFC) hadde representanter fra både euroland og ikke-euroland advart mot at en felles styreplass for euroområdet vil gi Europa mindre innflytelse i IMF enn i dag med mange stemmer. Land utenfor euroområdet hadde dessuten uttrykt bekymring for negative konsekvenser for blandede europeiske valgkretser.

ECOFIN vil drøfte saken igjen om ett år.

Felles finanspolitisk råd

EU-presidentenes rapport om et tettere ØMU-samarbeid anbefalte opprettelsen av et finanspolitisk råd (European Fiscal Board), som skal gi råd om den overordnede innretningen av finanspolitikken i euroområdet og EU samt gjennomføre en uavhengig evaluering av hvordan EUs finanspolitiske rammeverk blir fulgt opp. Rådet oppnevnes av Kommisjonen basert på tilråding fra et utvalg.

Visepresident Dombrovskis orienterte om arbeidet. Søknadsfristen er utgått, utvalget arbeider med sin innstilling og rådsmedlemmene ventes utpekt i juli/august. Det finanspolitiske rådet skal være operasjonelt i september.

Det europeiske råd konkluderte med følgende om et tettere ØMU-samarbeid:

"The European Council took stock of the progress achieved in the work towards completing the Economic and Monetary Union, including the roadmap to complete the Banking Union, and calls for work to be taken forward. It endorses the recommendation on National Productivity Boards."

Forlengelse av Juncker-kommisjonens investeringsplan

EFSI (Det europeiske fondet for strategiske investeringer), som er en sentral del av Juncker-kommisjonens investeringsplan, ble operasjonelt i september 2015. Per medio juni har fondet gitt garantier som genererer investeringer på over 100 av de planlagte 315 milliarder euro frem til 2018.

Kommisjonen varslet i en meddelelse 1. juni at den vil styrke investeringsplanen og legge frem forslag til høsten om å forlenge den med to år – til juni 2020. Ifølge Kommisjonen haster det med å vedta en forlengelse for å unngå at investeringsplanen midlertidig stopper opp.

ECOFIN ba flere finansministre om at Kommisjonen gjennomførte en evaluering av investeringsplanen så langt før Rådet drøftet et forslag om forlengelse. En slik evaluering – med særlig vekt på om planen faktisk har gitt økte investeringer - måtte foreligge senest samtidig med Kommisjonens forslag om forlengelse.

Det europeiske råd konkluderte med følgende:

"The Investment Plan for Europe, in particular the European Fund for Strategic Investments (EFSI), has already delivered concrete results and is a major step to help mobilise private investment while making smart use of scarce budgetary resources.

1The Commission intends to soon put forward proposals on the future of the EFSI, which should be examined as a matter of urgency by the European Parliament and the Council."

Investeringsmekanismer for tredjeland

Det foreligger to initiativer overfor tredjeland for å avhjelpe migrasjonskrisen – et fra Kommisjonen og et fra Den europeiske investeringsbanken (EIB). Begge har som formål å mobilisere investeringer i sosial og økonomisk infrastruktur for å bidra til økonomisk vekst og utvikling av privat sektor i migranter opprinnelsesland.

Kommisjonen har i en meddelelse av 7. juni fremmet forslag om et investeringsfond for naboland i sør og øst, samt Afrika. Fondet skal motvirke de grunnleggende, langsiktige årsakene til migrasjonen. Forslaget innebærer etablering av en investeringsplan etter modell av EFSI. Fondet skal tilby risikodeling og garantere for private investeringer. Det kan skaffes til veie 3,1 milliarder euro ved reallokering innenfor EUs budsjett. Kommisjonen mener at finansiering utover dette må komme fra medlemslandene.

På oppfordring fra Det europeiske råds møte i mars har EIB presentert et initiativ til håndtering av flyktningkrisen med sikte på behandling i toppmøtet 28.-29. juni. EIBs forslag skal understøtte økonomisk vekst, infrastruktur og sosial samhørighet i sørlige naboland og på Vest-Balkan. Også dette initiativet krever bidrag og lånegarantier fra medlemslandene og/eller EU-budsjettet.

ECOFINs diskusjon viste at finansministrene stiller seg positivt til de to initiativene. Samtidig ble det pekt på behovet for å samordne initiativene for å unngå overlapp. Flere pekte på at finansieringen måtte skje ved omprioriteringer innen EUs budsjett.

Det europeiske råd konkluderte med følgende:

"All relevant instruments and sources of funding should be mobilised in a coherent manner in support of the approach set out above. The Council is invited to rapidly examine the proposals made by the Commission to that effect. In addition:

- *the European Investment Bank's initiative in the Southern Neighbourhood and Western Balkan countries, as a first step in the new framework of cooperation, will help to foster investment in partner countries and has our full support. To implement this initiative swiftly, the Council is asked to rapidly explore how to provide the required resources;*
- *the Commission is invited to present by September 2016 a proposal for an ambitious External Investment Plan, which should be examined as a matter of priority by the European Parliament and the Council."*

From left to right: Mr Klaus REGLING, European Stability Mechanism Managing Director; Mr Johan VAN OVERTVELDT, Belgian Federal Minister for Finance; Mr Pierre MOSCOVICI, Member of the European Commission; Mr Valdis DOMBROVSKIS, Vice President of the European Commission. Photo: The European Union

Nye lån til Hellas – ESM-vedtak

Styret i euroområdets krisefinansieringsmekanisme (ESM) vedtok 16. juni å gi ytterligere 10,3 milliarder euro i lån til Hellas. Beslutningen ble tatt etter at nødvendige nasjonale godkjenninger var gjennomført med utgangspunkt i at Eurogruppens arbeidsgruppe uken før hadde gitt grønt lys for at avtalte reform- og budsjettiltak var gjennomført.

Styret vedtok at Hellas i første omgang får utbetalt 7,5 milliarder euro. Disse skal medgå til å dekke gjeldsbetjening (store innbetalinger til ECB og IMF i juli) og avvikle deler av utestående gjeld til innenlandske leverandører mv.)

Med de nye 7,5 milliarder euro har ESM gitt 28,9 milliarder euro i lån til Hellas under landets tredje økonomiske tilpasningsprogram, som har en totalramme på 86 milliarder euro. ESM og forløperen ESFS (hele EUs krisefinansieringsmekanisme) har etter dette utbetalt til sammen 170,7 milliarder euro til Hellas under tre ulike programmer siden 2010.

De resterende 2,8 milliarder euro som ESMs styre har gitt tilsagn om, vil bli utbetalt høsten 2016 dersom Hellas gjennomfører en rekke såkalte milepæler i oppfølgingen av parlamentsvedtak, herunder faktisk etablering av privatiseringsfondet. Nye utbetalinger for å avvikle innenlandske restanser vil kun finne sted dersom tidligere beløp faktisk har medgått til dette formålet. Utbetaling av de resterende 2,8 milliarder euro krever nytt vedtak i ESMs styre.

Mr Klaus REGLING, European Stability Mechanism Managing Director. Photo: The European Union

Slovakias formannskap i Rådet 2. halvår 2016

Slovakia overtok stafettpinnen fra Nederland 1. juli 2016 og har formannskapsvervet i Rådet 2. halvår 2016. Arbeidsprogrammet til det slovakiske formannskapet finnes her og foreløpig agenda for rådsmøter finnes her. For ECOFIN prioriterer Slovakia følgende i sitt arbeidsprogram:

Økonomisk og monetær union

- **Europeisk semester:** Evaluere og forbedre samordningsprosessen.
- **EFSI:** Følge opp Kommisjonens evaluering. Bidra til at fondets maksimale investeringspotensiale utløses.
- **Kapitalmarkedsunion:** Skape de nødvendige strukturene for å stabilisere og forbedre effektiviteten i finansmarkedene.
- **Bankunion:** Fortsette arbeidet med å fullføre bankunionen. Identifisere og redusere risikofaktorer for europeisk banksektor.
- **Terrorfinansiering:** Fortsette arbeidet med å finne felles-europeiske løsninger i bekjempelsen av terrorfinansiering

Skatt

- **Generelt:** Fortsette arbeidet mot skattesvindel og –unndragelse. Fremme rettferdig og effektiv selskapsskatt.
- **Merverdiavgift:** Etablere klare politiske retningslinjer for det videre arbeidet med ett felles merverdiavgiftsområde i EU
- **Pakken mot skatteomgåelse:** Følge opp enkeltbestemmelser i Kommisjonens pakke mot skatteomgåelse fra januar 2016.
- **Ev. nye forslag fra Kommisjonen:** Følge opp og bidra konstruktivt i debatten om ventede forslag fra Kommisjonen om tvisteløsningsmekanismer i skatteavtalesaker og felles konsolidert grunnlag i selskapsskatten.

Budsjett

- **Budsjett for 2017**: Arbeide systematisk mot politisk enighet om EUs budsjett for 2017. Et kompromiss må være en ansvarlig balansering av hensynene til EUs budsjettprioriteringer (sysselsetting, vekst, konkurranseevne og samhold) på den ene siden og behovet for økt fleksibilitet til å håndtere uforutsette utgifter (migrasjon) på den andre siden.

Konjunkturutvikling

BNP-vekst

Sesongjustert bruttonasjonalprodukt (BNP) steg med 0,6 pst. i euroområdet og 0,5 pst. i EU28 fra 4. kvartal 2015 til 1. kvartal 2016. Veksten i euroområdet er dermed klart høyere enn kvartalene før. 4.-kvartalsveksten er samtidig oppjustert for begge aggregater.

Blant de store eurolandene var kvartalsveksten sterkest i Spania (0,8 pst.), fulgt av Tyskland (0,7 pst.), Frankrike (0,6 pst.) og Italia (0,3 pst.), mens Storbritannias vekst var 0,4 pst. Romania vokste klart sterkest av samtlige EU-land i 1. kvartal med 1,6 pst., mens rasktvoksende Polen denne gangen noterte en svak nedgang.

Sammenlignet med 1. kvartal i fjor har BNP steget med 1,7 pst. i euroområdet og 1,8 i EU28. Den viktigste drivkraften for veksten har vært privat forbruk med realinvesteringene som en god nummer to. Også offentlig konsum og lagerendringer har bidratt. Utenrikshandelen bidro klart negativt.

Blant de store eurolandene var BNP-veksten i den siste firekvartalersperioden 3,4 pst. i Spania og 2,0 pst. i Storbritannia, mens Tyskland og Frankrike lå på 1½ pst. og Italia på 1 pst. Sterkest vekst i perioden hadde Sverige og Romania med 4,2 pst., mens Hellas med -1,4 pst. var eneste land på minussiden.

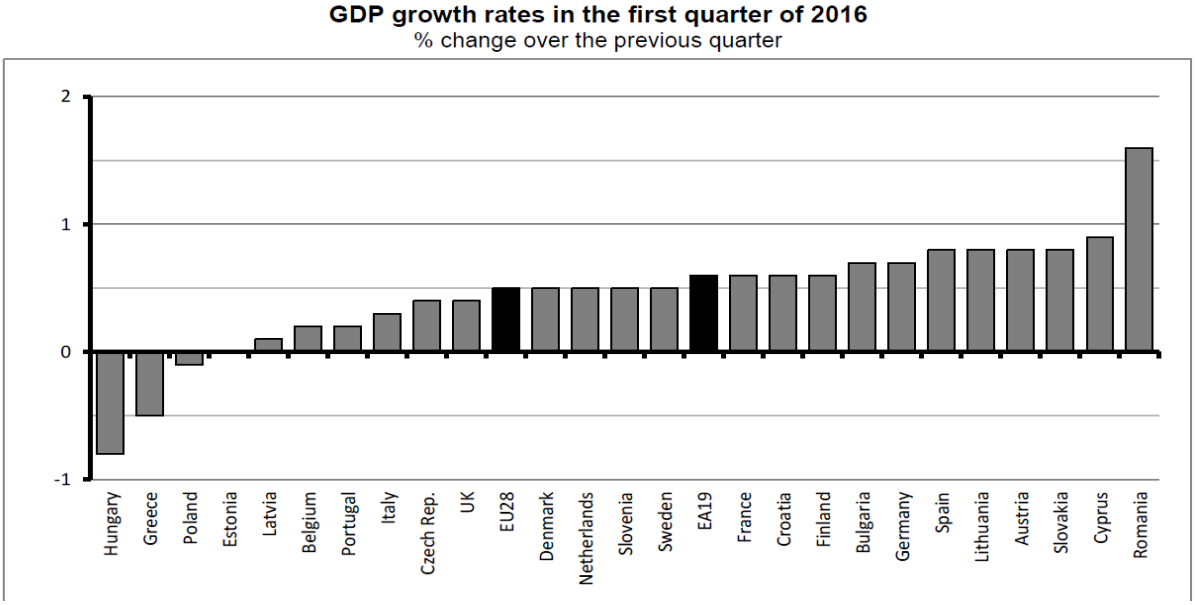

Kilde: Eurostat

Tillit blant bedrifter og forbrukere

Etter to måneder på rad med økning holdt Kommisjonens brede tillitsindikator (Economic Sentiment Indicator – ESI) seg omtrent uendret i juni. Tilliten i EU samlet var i juni 5,7 pst. over gjennomsnittet for de siste 25 årene, mens euroområdet ligger 4,4 pst. over. Indikatoren for begge aggregater ble i første rekke trukket opp av tilliten i industrien, mens særlig detaljhandelen trakk ned.

Blant de større landene økte ESI i juni i Nederland, Tyskland, Spania og Storbritannia, mens Frankrike og særlig Italia hadde nedgang. ESI i Polen og Sverige var om lag uendret.

OBS: Undersøkelsen ble gjennomført før den britiske folkeavstemningen om fortsatt EU-medlemskap.

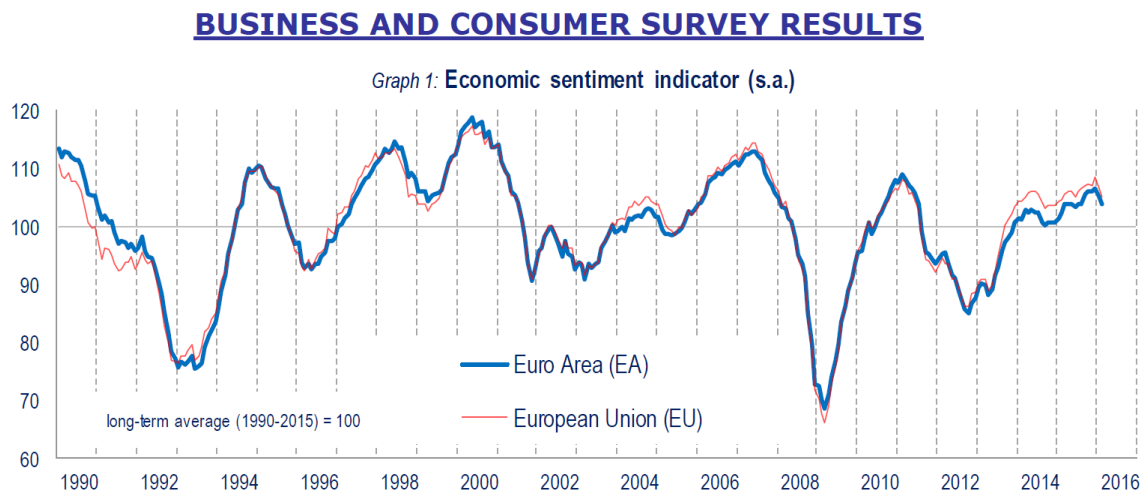

Kilde: Europakommisjonen

Sysselsetting

Sysselsettingen i 1. kvartal 2016 økte med 0,3 pst. i euroområdet og EU samlet. Fra samme kvartal i fjor var økningen 1,4 pst. for begge aggregatene.

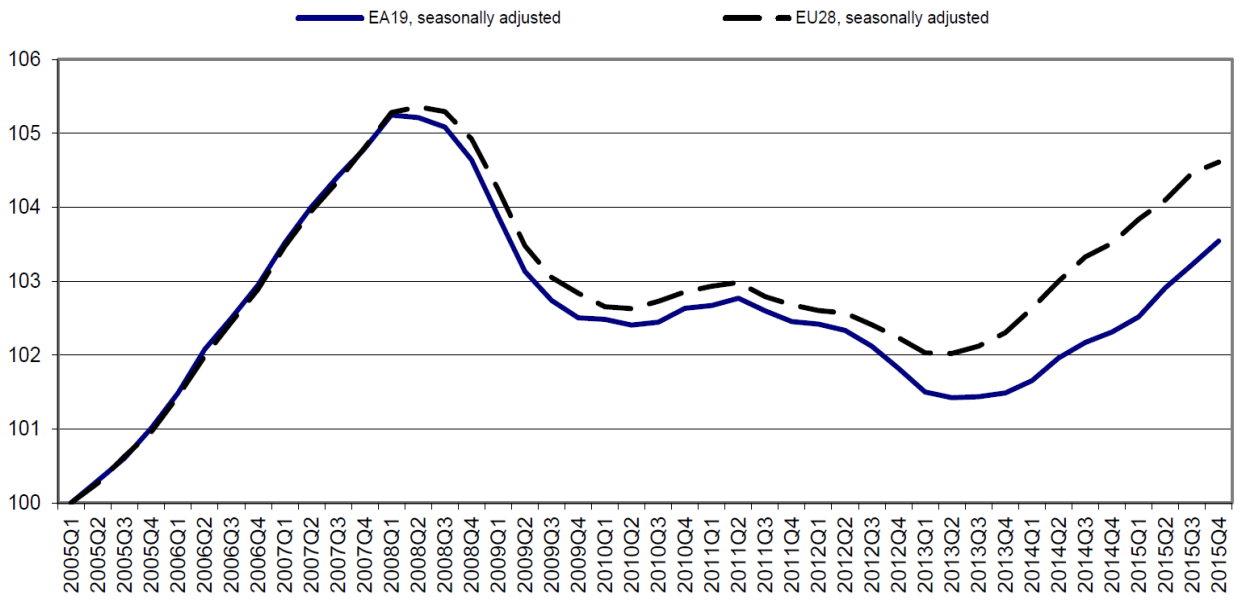

Kilde: Eurostat

Tsjekkia med 1,5 pst., fulgt av Litauen (1,3 pst.) og Ungarn (1,0 pst.) hadde sterkest sysselsettings-vekst i 1. kvartal. Polen lå i den andre enden med -0,5 pst.

Malta har hatt sterkest vekst det siste året med 3,7 pst., fulgt av Spania (3,2 pst.) og Ungarn og Luxembourg (begge med 2,9 pst.). Hellas er noe overraskende blant landene med høy sysselsettings-vekst (2,3 pst.). Romania (-0,5 pst.) var eneste land med negativ utvikling det siste året.

Arbeidsledighet

I mai 2016 var den sesongjusterte arbeidsledigheten i euroområdet 10,1 pst., ned fra 10,2 pst. i april og 11,0 pst. i mai 2015. Dette er det laveste nivået siden juli 2011. For EU samlet var nivået 8,6 pst., som er ned 0,1 prosentpoeng fra måneden før. Dette er den laveste målingen siden mars 2009 og godt under nivået fra de første fem årene av dette århundret.

I den siste tolvmånedersperioden er arbeidsledigheten i EU28 redusert med nær 2,2 millioner personer, herav vel 1,4 millioner i eurosonen. Fortsatt er det 21,1 millioner arbeidsledige i EU.

Arbeidsledigheten er lavest i Tsjekkia med 4,0 pst., fulgt av Malta med 4,1 og Tyskland med 4,2 pst. Hellas og Spania ligger fortsatt høyest med henholdsvis 24,1 (mars) og 19,8 pst. Sammenlignet med situasjonen for ett år siden har arbeidsledigheten falt i 26 land, holdt seg uendret i ett og økt i ett. Den største reduksjonen det siste året er registrert i Kypros (fra 15,3 til 12,0 pst.), Kroatia (fra 16,2 til 13,3 pst.), Bulgaria (fra 10,0 til 7,3 pst.) og Spania (fra 22,5 til 19,8 pst.).

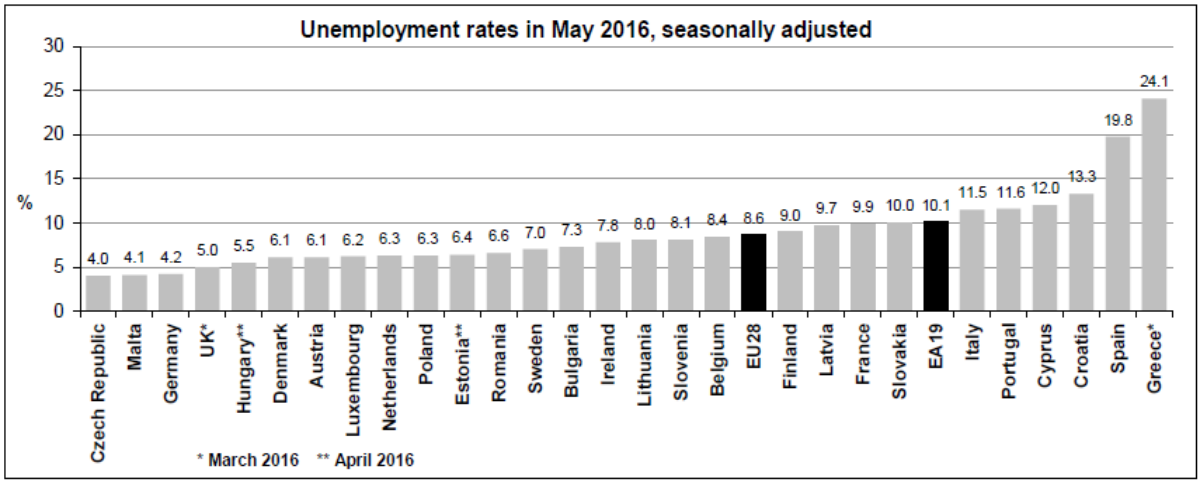

Kilde: Eurostat

Ungdomsledigheten er også klart redusert det siste året, men er fortsatt høy - 18,6 pst. i EU samlet og 20,7 pst. i euroområdet. Malta og Tyskland ligger klart lavest med om lag 7 pst. I motsatt ende ligger Hellas med 50 pst. og Spania med 44 pst., som er ned 5 prosentenheter det siste året.

Prisstigning

Den årlige prisstigningen (KPI – konsumprisindeksen) tok seg opp fra -0,2 pst. i april til -0,1 pst. i mai i både EU samlet og euroområdet. Uten energi steg KPI med 0,8 pst. i euroområdet. Dette er noe lavere enn gjennomsnittet det siste året.

Prisstigningen varierer betydelig mellom land. 16 av EUs 28 medlemsland har nå nedgang i prisene. Størst nedgang har Romania, Bulgaria og Kypros med 2-3 prosentenheter. Belgia med 1,6 pst. hadde høyest prisstigning. Den europeiske sentralbankens inflasjonsmål for euroområdet er nær 2 pst.

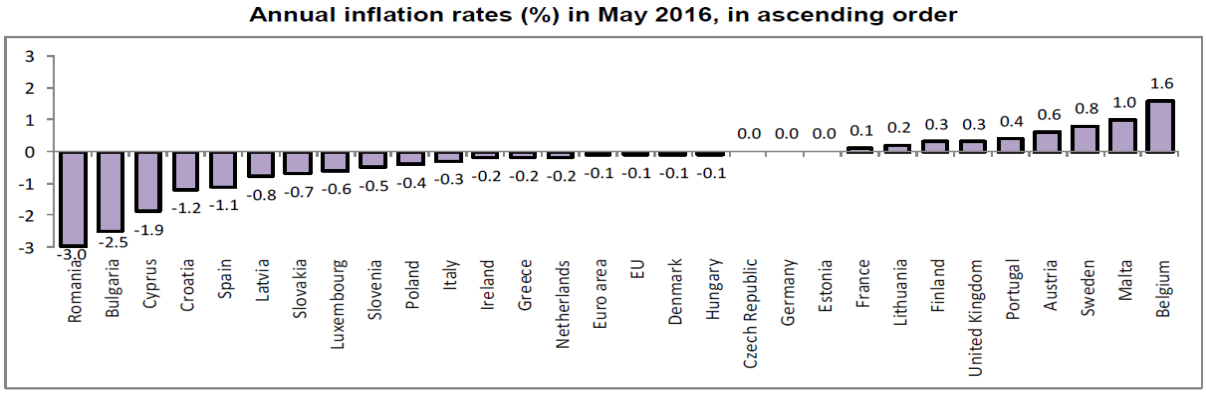

Kilde: Eurostat

Etter flere måneder med prisfall viser et tidligestimat for euroområde for juni en prisøkning på 0,1 pst. fra tilsvarende periode året før. KPI utenom energi økte med 0,9 pst., mens energiprisene falt med 6,5 pst. fra juni 2015.

Nye dokumenter om statsstøtte og skatt

Kommisjonen har i mai og juni publisert to dokumenter om statsstøttereglenes anvendelse med betydning for nasjonale skatteregler og forhåndsavgjørelser: Meldingen «Notion of State Aid» og det mer uformelle «Working paper on state aid and tax rulings». Begge dokumentene tar særlig opp forhåndsavgjørelser i skattesaker og avvik fra armlengdeprinsippet i internprisingssaker. Kommisjonen har fattet vedtak i tre støttesaker om forhåndsavgjørelser avgitt av Luxembourg, Nederland og Belgia.

Melding fra Kommisjonen: «Notion of State Aid»

Kommisjonen vedtok 19. mai en melding om når offentlige midler utgjør statsstøtte i henhold til EU/EØS-reglene om statsstøtte. Hoveddelen av meldingen drøfter når offentlige midler til bygging og drift av store infrastrukturprosjekter utgjør statsstøtte. Videre avgrenses hvor små/ubetydelige tiltak må være for at ikke å være egnet til å påvirke samhandelen mellom land. Slike tiltak vil ikke være ansett som statsstøtte etter EU/EØS-reglene. Mer informasjon om EØS-avtalens statsstøtteregler finnes i denne veilederen.

Kapittel 5 i meldingen behandler selektivitetskriteriet for statsstøtte. For å være ansett som støtte etter artikkel 107 (1) i traktaten, må det offentlige tiltaket begunstige *enkelte* foretak eller produksjonen av *enkelte* varer eller tjenester. Særlige spørsmål knyttet til skatt og selektivitet er omtalt til slutt i kapittelet. Kommisjonen vurderer selektivitet knyttet til:

a) **Særlige skatteregler for samvirker:** Det kollektive elementet i genuine samvirker tilsier at de ikke er i samme faktiske og rettslige situasjon som kommersielle aktører. Gunstige skatteregler for samvirker er derfor på visse vilkår i overenstemmelse med statsstøttereglene.
b) **Skattetiltak for kollektive investeringsforetak:** Skattetiltak som tar sikte på å oppnå nøytralitet eller å unngå dobbeltbeskatning er i utgangspunktet ikke i strid med statsstøttereglene. Det er imidlertid en forutsetning at nøytralitet/unngåelse av dobbeltbeskatning er innenfor det alminnelige skattesystemets logikk.
c) **Ordninger for skatteamnestiordninger:** Skatteamnesti til alle foretak kan på visse vilkår anses som et generelt tiltak som ikke rammes av forbudet mot statsstøtte. Blant annet kan ikke amnestiet de facto gi fordeler til bestemte foretak eller næringer.
d) **Administrative forhåndsavgjørelser i skattesaker:** Forhåndsavgjørelser i skattesaker kan utgjøre en selektiv fordel for skattyter dersom (i) at forhåndsavgjørelsen er basert på en gal anvendelse av gjeldende nasjonale skatteregler og dette gir lavere skatt, (ii) at lignende forhåndsavgjørelse ikke er tilgjengelig for andre foretak i tilsvarende faktisk eller rettslig situasjon, eller (iii) skattemyndighetene legger til grunn en lempeligere skattemessig behandling sammenlignet med andre skattytere i en tilsvarende faktisk eller rettslig situasjon.
e) **Forlik i skattesaker:** Dersom beløpet for skyldig skatt reduseres uten klar begrunnelse eller på en uforholdsmessig måte, kan det være statsstøtte forbundet med skatteforlik.
f) **Skattemessige avskrivningsregler:** Raskere avskrivninger av enkelte driftsmidler enn det som følger av de generelle avskrivningsreglene, kan være statsstøtte. Det samme gjelder om skattemyndighetene har diskresjonær myndighet til å fastsette avskrivningsmetode eller –periode for enkeltbedrifter eller –sektorer. Derimot kan raske avskrivningsregler for leasede driftsmidler anses som et generelt tiltak dersom det er mulig for alle foretak å inngå denne typen leasing-kontrakter.
g) **Konstant skattegrunnlag for visse aktiviteter:** Særlige regler om at inntektsskatt skal fastsettes på konstant skattegrunnlag anses ikke som selektive dersom reglene ikke inneholder skjønns-messige elementer og følger naturlig av de alminnelige reglene. Slike ordninger må være begrunnet med at ordinær beskatning representerer en uforholdsmessige administrative byrde, og ordningen kan ikke i gjennomsnitt gi lavere skatt enn ordinær beskatning.

h) **Anti-misbruksregler:** Unntak for bestemte skattytere eller transaksjoner fra generelle regler som skal hindre misbruk av skattesystemet, kan utgjøre en selektiv fordel.

i) **Indirekte beskatning:** Unntak og lettelser fra avgifter og andre indirekte skatter kan være i strid med statsstøttereglene. Særlig kan slike avgiftslettelser representere en selektiv fordel for næringsdrivende som bruker det aktuelle produktet som innsatsfaktor i egen produksjon.

Det er omtalen av administrative forhåndsavgjørelser i skattesaker (punkt d i listen over) som har vakt mest oppmerksomhet – og da særlig alternativ (iii) om at skattemyndighetene legger til grunn en lempeligere skattemessig behandling sammenlignet med andre skattytere i en tilsvarende faktisk eller rettslig situasjon. Her nevnes som eksempel at skattemyndighetene aksepterer interne overføringspriser som ikke er armlengdes. Et annet eksempel er at forhåndsavgjørelsen tillater at skattemessig overskudd beregnes ved faste marginer i en kost-pluss- eller videresalgs-metode. Flere konsulentselskap har utarbeidet rapporter som fokuserer på dette (Se PWC, KPMG og EY).

I meldingen går Kommisjonen gjennom sin nye praksis på forhåndsavgjørelser i skattesaker som er brukt i avgjørelsene i Nederland (Starbucks), Luxembourg (Fiat) og Belgia (Excess profit system). I disse avgjørelsene refereres det spesifikt til armlengdeprinsippet og OECDs retningslinjer for internprising. Kommisjonen uttaler bl.a. at selv om OECDs retningslinjer i utgangspunktet ikke gjelder statsstøttespørsmål, reflekterer de den internasjonale konsensusen på internprising. Videre fremgår det at forhåndsavgjørelser som er fattet i overensstemmelse med OECDs retningslinjer neppe vil innebærer statsstøtte.

Kommisjonens arbeidsnotat om forhåndsavgjørelser og statsstøttereglene

Forhåndsavgjørelser og statsstøttereglene er også behandlet i et arbeidsnotat fra Kommisjonens utarbeidet til møtet i «High Level Forum on State Aid» 3. juni 2016.

I notatet starter Kommisjonen med å trekke linjene tilbake til 1958, da medlemsstatene ble pålagt å informere Kommisjonen om statsstøtte, og til 1974, da EU-domstolen første gang slo fast at særregler i selskapsskatten omfattes av statsstøttereglene. Kommisjonen viser til videre til at det siden 2001 har blitt fattet en rekke negative støtteavgjørelser knyttet til medlemslandenes skatte-ordninger der ordningene har vært ansett som selektive økonomiske fordeler for multinasjonale selskaper. I avsnitt (3) skriver Kommisjonen:

«These decisions have inter alia, concerned national schemes that accept multinational corporations pricing their intra-group transactions in a manner that does not reflect the conditions that apply between independent companies at arm's length. »

Videre vises det til at armlengdeprinsippet skal sikre likebehandling ved fastsettelsen av grunnlaget for selskapsskatten, uavhengig av om skattyter er del av en integrert gruppe av selskaper eller et frittstående selskap.

Kommisjonen mener at EU-domstolen i en dom fra 2006 har gitt sin tilslutning til (endorsed) at armlengdeprinsippet kan benyttes for å fastslå om et skattetiltak utgjør en selektiv fordel i statsstøttesammenheng. Dommen det vises til er fra 22. juni 2006 i fellessakene C182/03 og C-217/03 Belgia og Forum 187 mot Kommisjonen. Saken gjaldt en særlig gunstig skatteordning for «koordineringssentre» lokalisert i Belgia. For å være regnet som et koordineringssenter, måtte skattyter være del av et multinasjonalt selskap og oppfylle en rekke krav bl.a. knyttet til omsetning. Skattyter kunne bare utøve visse tjenester og måtte være individuelt godkjent av belgiske myndigheter. Inntektsfastsettelsen for koordineringssentrene var basert på kost-pluss-metoden, men ikke alle driftskostnader inngikk i grunnlaget. I en avgjørelse fra 2003 fant Kommisjonen at denne utelatelse av visse kostnader fra kost-pluss-metoden innebar en økonomisk fordel for koordineringssentrene. Domstolen opprettholdt dette standpunktet og fant at vilkårene for å være omfattet av ordningen gjorde den selektiv. I dommen henvises det til kost-pluss-metoden og til OECDs internprisingsanbefaling (se avsnitt 94).

I avsnitt (4) i Kommisjonens arbeidsnotat heter det:

«Accordingly, a fiscal measure that endorses a method for determining an integrated group company's taxable profit in a manner that does not result in a reliable approximation of a market-based outcome in line with the arm's length principle can confer a selective advantage upon its recipient. That would be the case where such a fiscal measure results in a reduced taxable profit, and thus reduced corporate income tax liability. »

Kommisjonen går videre gjennom sitt arbeid for å kartlegge og vurdere medlemsstatenes praksis med forhåndsavgjørelser i skattesaker. Hittil er det åpnet seks saker på grunnlag av gjennomgangen mot Irland (Apple), Luxembourg (Fiat, Amazon og McDonalds), Nederland (Starbucks), Belgia (Excess profit systemet). Kommisjonen har konkludert i tre av dem (forhåndsavgjørelser til Fiat og Starbucks og til et tretti-talls selskaper gjennom det belgiske excess profit systemet). Alle de tre avgjørelsene er påklaget. Kommisjonen uttaler at disse tre avgjørelsene gir skattemyndighetene veiledning på hvordan statsstøttereglene skal anvendes på forhåndsavgjørelser.

Kommisjonens gjennomgang av praksis med forhåndsavgjørelser i skattesaker viser at langt de fleste medlemslandene følger EUs og OECDs veiledning på området. Dette innebærer bl.a. at skattyter må legge fram en «transfer pricing report» for å underbygge sin foreslåtte metode for internprising.

Imidlertid er det noen internprisings-arrangementer som etter Kommisjonens vurdering ikke reflekterer markedspriser. Dette gjelder for eksempel avlønning av konserninterne finansielle selskaper og prising av interne tjenester uten motsvarende betaling.

I hovedsak finner Kommisjonen at en tosidig tilnærming, som tar hensyn til den økonomiske virkningen for begge konsernselskapene, gir mindre rom for avvik fra markedspris enn en ensidig tilnærming. Med en ensidig tilnærming vurderes bare situasjonen for den skattyteren som ber om forhåndsavgjørelsen.

Kommisjonen peker på at det ikke er tilstrekkelig å vise til OECDs retningslinjer for internprising, og avslutningsvis i notatet heter det:

«The approximate nature of the arm's length principle cannot be used to justify a transfer pricing analysis that is either methodologically inconsistent or based on an inadequate comparables selection. There are cases where finding a market outcome is not straightforward and requires the use of an approximation. This is not a concern as such, as long as the approximation is as precise as it can be under the circumstances. »

Dette tyder på at Kommisjonen mener at avvik fra OECDs retningslinjer for internprising som valg av gal metode eller gal anvendelse av den valgte metoden, innebærer et avvik fra markedspris som ikke kan oppnås av frittstående virksomhet. Når avviket internprisingsretningslinjene er til fordel for skattyter, kan avviket utgjøre fra en selektiv økonomisk fordel i strid med statsstøttereglene.

Lenker til dokumenter av interesse:

- Notion of State Aid
- Working paper on state aid and tax rulings
- Dom i fellessakene C182/03 og C-217/03 Belgia og Forum 187 mot Kommisjonen
- Kommisjonens offentlige versjon av avgjørelse i Fiat-saken (Luxembourg)
- Kommisjonens offentlige versjon av avgjørelse i Starbucks-saken (Nederland)
- Kommisjonens avgjørelse i Excess profit-saken (Belgia)
- Tre rapporter bestilt av Europaparlamentets komité TAXE 2

Merverdiavgiftsregler for verdikuponger

Rådet vedtok endringer i merverdiavgiftsdirektivet 27. juni 2016 om avgiftsmessig behandling av verdikuponger, som forhåndsbetalte telefonkort, gavekort og rabattkuponger. Kommisjonen fremmet forslag om felles merverdiavgiftsregler i mars 2012, og saken har vært til behandling i Rådet siden den gang. I 2012 anslo Kommisjonen at verdikuponger representerte et marked på mer enn 52 mrd. euro, og markedet omtales nå som voksende. I 2012 utgjorde forhåndsbetalte telefonkort om lag 70 pst. av markedet, etterfulgt av gavekort og rabattkuponger på andre og tredjeplass.

Formålet med reglene for verdikuponger er å oppnå likere avgiftsmessig behandling. Ulike nasjonale merverdiavgiftsregler kan føre til dobbel-beskatning eller ikke-beskatning når verdikuponger overføres mellom land. Når en kupong er utstedt i en medlemsstat og brukes i en annen, er det ikke opplagt når transaksjon er merverdiavgiftspliktig. Noen land skattlegger verdikupongen ved utstedelse, noen ved innløsing, og andre land hver gang verdikupongen overføres mellom (merverdi-avgiftspliktige) aktører. Som eksempel nevnte Kommisjonen internasjonale hotellkjeders verdi-kuponger som kan benyttes til overnatting i flere land. I et brev fra Tax Executives Institute fra 2015 finnes det flere eksempler på hvordan ulike nasjonale regler kan føre til dobbel avgiftsplikt. I det samme brevet vises det til at problemstillingen har kommet på spissen etter at de nye reglene om merverdiavgift på elektroniske tjenester trådte i kraft 1. januar 2015. Etter disse reglene er elektroniske tjenester merverdiavgiftspliktige der kjøperen er lokalisert, mens andre varer og tjenester fortsatt er merverdiavgiftspliktige i selgers land. I fortalen til direktivet viser også Rådet til de nye merverdiavgiftsreglene for elektroniske tjenester, og uttaler at *"[d]et er derfor absolut nødvendigt at indføre bestemmelser, der præciserer den momsmæssige behandling af vouchere."*

Reglene som nå er vedtatt skiller mellom verdikuponger som er utstedt til ett spesifikt formål og verdikuponger som kan benyttes til flere formål. Reglene gjelder bare verdikuponger som kan innløses i varer eller tjenester. Andre typer kuponger eller lignende som gir rabatt ved kjøp, men ingen rett til å motta varen eller tjenesten i seg selv, faller utenfor reglene. Videre gjelder ikke reglene for verdikuponger til flere formål som ikke innløses i varer eller tjenester. Som hovedregel vil verdikuponger utstedt til **ett spesifikt formål** blir merverdiavgiftspliktige ved utstedelse og ved hver overdragelse, mens den faktiske overdragelsen av varen eller tjenesten ikke vil utløse merverdiavgiftsplikt. Motsatt er hovedregelen at verdikuponger utstedt til **flere formål** ikke blir merverdiavgiftspliktige før varen eller tjenesten leveres.

Medlemslandene har frist frem til utgangen av 2018 til å implementere reglene i nasjonalt regelverk. Verdikuponger utstedt før denne datoen er ikke omfattet av reglene.

Lenker:
Rådets pressemelding, 2016
2016-direktivet (dansk)
Kommisjonens pressemelding, 2012
Brev fra Tax Executives Institute, 2015

Bjarne Stakkestad
Finansråd
bjarne.stakkestad@mfa.no
+47 23 95 34 57
+32 (0) 2 238 74 75

Lone Semmingsen
Finansråd
lone.semmingsen@mfa.no
+47 23 95 34 77
+32 (0) 2 238 74 77